

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 21/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi Opetusalan koulutuskeskuksesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä lokakuuta 1997 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 127/1997 vp laiksi Opetusalan koulutuskeskuksesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Marja-Riitta Pönkä, opetusministeriö
- hallintojohtaja Kari Pitkänen, Opetushallitus
- ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen järjestämän täydennyskoulutustoiminnan selvitysmies Tuija Kirveskari
- johtaja Liisa Löfman, talouspäälikkö Toivo Leinonen ja koulutussuunnittelija Sinikka Vi-havainen, Heinolan kurssikeskus
- johtaja Olli Rätty, talouspäälikkö Marja-Lee-na Laaksonen ja koulutussuunnittelija Pentti

Eloranta, ammattikasvatushallinnon koulu-tuskeskus

- rehtori Tapio Aalto, Friitalan ala-aste
- rehtori Irmeli Rantala, Tammelan ala-aste
- kehittämisjohtaja Marita Modenius, Päijät-Hämeen koulutuskuntayhtymä
- informaattikko Maria Forsman, Tampereen yliopiston kirjasto
- johtaja Pertti Vuorela, Vantaan täydennys-koulutuslaitos
- pääsihteeri Ossi Tuomi, Täydennyskoulutus-keskusten johtajien neuvosto
- puheenjohtaja Pentti Rauhala, Ammatillisten oppilaitosten rehtoriliitto
- puheenjohtaja Antero Penttilä, Suomen Reh-torit ry.
- professori Annikki Järvinen
- tutkimusdosentti Erkki Kangasniemi.

Lisäksi lääninsivistysneuvos Heikki K. Lyyti-nen Länsi-Suomen lääninhallituksesta on anta-nut asiasta valiokunnalle kirjallisen lausuntonsa.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Ope-tusalan koulutuskeskuksesta. Lailla yhdistetään ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen toiminta. Laki kor-vaa ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuk-sesta annetun lain sekä Heinolan kurssikeskuk-sesta annetun lain.

Laki liittyy valtion vuoden 1998 talousarvio-esitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voi-maan 1 päivänä elokuuta 1998.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä välttämättömänä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esityksen tavoitteena on järjestyä ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksen ja Heinolan kurssikeskuksen toimintaa yhdistämällä keskuksat hallinnollisesti yhteen yksikköön. Esityksen tavoitteena on myös saada taloudellinen ja toiminnallinen ohjaus paremmin vastaamaan koulutustoiminnan asettamia vaatimuksia sekä selkeyttää nykyisten koulutuskeskusten ja Opetushallituksen koulutustoimintaa.

Valiokunta korostaa sitä, että opettajien kehittyminen ja kouluttautuminen muuttuvien ammatillisten vaatimusten mukaisesti edellyttävät tehokasta ja ajanmukaista täydennyskoulutusta. Täydennyskoulutus pyrkii siihen, että opetusalan toimivilla on kulloinkin uusien odotusten ja muuttuneiden ammattiroolien mukaiset valmiudet, jotta he voivat toimia tehtävässään kulloistenkin toiminnallisten ja pedagogisten periaatteiden mukaisesti. Valiokunta korostaa sitä, että yhdistämällä yleissivistävän koulutuksen täydennyskoulutuksen ja ammatillisen täydennyskoulutuksen ammattitaitoihin painottuneiden kahden erillisen yksikön toiminta, nämä voivat vahvistaa toisiaan molemmilla pääalueilla. Tätä tavoitetta edesauttaa tiivis yhteistyö ja verkostoituminen yliopistojen täydennyskoulutuslaitosten ja opettajankoulutuslaitosten kanssa.

Valiokunta on huolestunut koko koulutusalan henkilöstökoulutuksen kansallisesta kehityksestä. Sen vuoksi valiokunta pitää tervehdyttämis- ja kehittämisohjelmaa välttämättömänä. Valiokunta katsoo, että uuden Opetusalan koulutuskeskuksen tulee tarjota sellaisia koulutuspalveluja, jotka entisestään kohottavat täydennyskoulutuksen tasoa ja jota opetusalan henkilöstö tehtäviensä hoitamiseksi tarvitsee. Valiokunta pitää samalla kuitenkin välttämättömänä sitä, että toiminta järjestetään niin, ettei Opetushallituksen rooli koulutuksen tilaajana ja Ope-

tusalan koulutuskeskuksen hallinnossa mukana olevana hämähäri koko henkilöstökoulutuksen kentässä.

Hallituksen esityksen mukaan Opetusalan koulutuskeskuksen hallinto ja toiminta keskitettäisiin nykyisen kurssikeskuksen tiloihin. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan keskus järjestäisi koulutusta erityisesti Heinolassa ja Tampereella. Toiminta esitetään keskitettäväksi Heinolaan, jonne sijoitettaisiin hallintohenkilöstön lisäksi myös valtaosa koulutushenkilöstöstä.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksen erityisosaaminen ja sen kehittyminen turvataan myös muutostilanteessa. Asiantuntijalausunnoissa todetaan nykyisten koulutuskeskusten toimintakulttuurit hyvin erilaisiksi. Samoin todetaan ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksen toimintamallien, koulutuksen sisältöjen ja erityisosaamisen vastaavan ammatillisen ja ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen henkilöstön täydennyskoulutusvaatimuksia. Vastaavien valmiuksien luomisen uudessa opetusalan koulutuskeskuksessa arvioidaan vaativan runsaasti aikaa ja lisäresursseja, mikäli ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksen asiantuntijaorganisaation henkilökohtaisiin kvalifikaatioihin, laatua tuottaviin tiimeihin ja yhteistyöverkostoihin perustuva erityisosaaminen menetetään. Vastaavasti Heinolan kurssikeskuksessa on korkeatasoista yleissivistävän täydennyskoulutuksen osaamista.

Edellä esitettyyn viitaten

sivistysvaliokunta edellyttää, että ammattikasvatushallinnon koulutuskeskukseen kehittynyt ammatillisten oppilaitosten ja ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen henkilöstön korkeatasoisen täydennyskoulutuksen erityisosaaminen, asiantuntemus, asiakassuhteet ja yhteistyöverkostot sekä Heinolan kurssikeskuksessa kehittynyt yleissivistävän täydennyskoulutuksen korkeatasoinen osaaminen hyödynnetään siten, että uuden koulutuskeskuksen mahdollisuudet kehittyä koulutustarpeita vastaavaksi ja

tasokkaaksi yksiköksi turvataan. Koulutusta järjestetään erityisesti Heinolassa ja Tampereella sekä muilla paikkakunnilla, missä koulutuksen järjestäminen on taroituksenmukaista ja koulutusta hankitaan sieltä, missä kulloinkin on saatavissa paras asiantuntemus.

Hallituksen esitys sekä valtion vuoden 1998 talousarvioesitys lähtevät siitä, että Opetusalan koulutuskeskus kattaa tuloillaan koulutustoiminnan tukemiseen tarkoitettua määrärahan ylittävät menot noin 23 miljoonaa markkaa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Heinolan kurssikeskuksen ja ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksen omat tulot eivät vuonna 1996 saavuttaneet eivätkä vuonna 1997 tule saavuttamaan läheskään tavoiteltua tasoa. Saadun selvityksen mukaan valtion talousarvioesityksen mukaisen tuloksen aikaan saaminen koulutuskeskusten muutostilanteessa vuonna 1998 tulee olemaan erittäin vaikea. Näin ollen toimitilojen osalta on tehtävä järjestelyjä. Ammatillisten opilaitosten henkilöstön täydennyskoulutuksen asiantuntemuksen siirtämiseksi uuteen Opetusalan koulutuskeskukseen valiokunta pitää kuitenkin välttämättömänä, että ammattikasvatushallinnon koulutuskeskuksen koulutussuunnittelun osaajia jää Opetusalan koulutuskeskuksen palvelukseen. Sen vuoksi Tampereelta voidaan vuokrata työtiloja ja tarvittaessa myös sellaista koulutustilaa, jonka käyttöasteen tiedetään muodostuvan korkeaksi. Muutoin koulutustiloja käytetään Tampereella kulloisenkin käyttötarpeen mukaisesti korvausta vastaan.

Valiokunta pitää välttämättömänä seurannan järjestämistä siitä, toteutuvatko lain tavoitteet niin valtakunnallisen opetushallinnon henkilöstön täydennyskoulutustarpeen kuin taloudellisten toimintamahdollisuuksien osalta. Sen vuoksi

valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa lain toteutumista ja tekee viimeistään neljän vuoden kuluttua selvityksen siitä, ovatko Opetusalan koulutuskeskukselle asetetut tavoitteet sekä ammatillisen että yleissivistävän opetushenkilöstön täydennyskoulutuksen ja taloudellisten toimintamahdollisuuksien osalta toteutuneet.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan koulutuskeskuksen tehtävänä on täydennyskoulutuksen lisäksi järjestää jatkokoulutusta. Valiokunta toteaa, että koulutuskeskuksen järjestämällä jatkokoulutuksella tarkoitetaan koulutukseen mahdollisesti liittyviä osioita, jotka oppilaitos, jossa voidaan suorittaa jatkotutkintoja, voi hyväksyä osaksi tällaista tutkintoa.

2 §. Valiokunta on tehnyt teknisen muutoksen 2 §:n 2 momenttiin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin sellaisenaan paitsi 2 § näin kuuluvana:

2 §

Hallinnollinen asema ja kotipaikka

(1 mom. kuten HE)

Koulutuskeskuksen kotipaikka on Heinola (*poist.*). Keskus voi tarvittaessa järjestää koulutusta ja muuta toimintaa myös muilla paikkakunnilla.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kirsti Ala-Harja /kok
vpj. Jukka Gustafsson /sd
jäs. Tapio Karjalainen /sd
Ossi Korteniemi /kesk
Risto Kuisma /nuors (osittain)
Jaakko Laakso /vas (osittain)
Reino Laine /vas

Markku Markkula /kok
Aino Suhola /kesk
Säde Tahvanainen /sd
Hannu Takkula /kesk (osittain)
Irja Tulonen /kok
Anu Vehviläinen /kesk
Ulla-Maj Wideroos /r.